

Kovan dvoramni svečnik, izdelan po osnutku Jože Bertonclja.
Foto: Gorazd Kavčič (hrani Kovaški muzej v Kropi)

vi srečamo dvoramni poročni svečnik mojstra Jože Bertonclja, pepelnik, izdelan v umetnokovaški delavnici tovarne Plamen, in gravirano vazo iz pločevine, izdelek graverja in cizelerja Janeza Gašperšiča. Izvirni del slovenske čebelarke dediščine, za katero skrbi Čebelarški muzej, so poslikane panjske končnice. Za razstavo so bile izbrane tri končnice z motivi, ki sodijo k najpogostejšim in najbolj priljubljenim. Nabožno motiviko zastopa končnica z upodobitvijo jaslic, lovske motive prizor lova na jelena, vsakdanje življenje pa prizor plesa v gostilni.

Poslikana panjska končnica Lovec strelja jelena.
Foto: Miran Kambič (hrani Čebelarški muzej v Radovljici)

Razstavo spremlja publikacija, v kateri so zbrana besedila avtorjev, katalog razstavljenih predmetov s fotografijami in vsi potrebni podatki o sodelujočih muzejih.

Priložnostna razstava je namenjena gostovanjem. Doslej se je predstavila v razstaviščih muzejev v Škofji Loki, Kranju, na Jesenicah, v Kranjski Gori in Arhivu Slovenije v Ljubljani.

RAZSTAVA STOJANA KERBLERJA: ŽIVLJENJE, TAKO KOT JE

Galerija Lek, Ljubljana, 5. februar – 1. marec 2013

5. svečana 2013 smo v Galeriji Lek na Verovškovi ulici v Ljubljani dočakali še eno v nizu razstav Stojana Kerblerja: Življenje, tako kot je. Novinar in urednik Jurij Popov me je opomnil, da se v zgodovini fotografije pogosto zgodi, da posamične fotografije zaznamuje ena sama fotografija, kot na primer Dorotheo Lang *Migrantska mati*. Toda to ne velja za Stojana Kerblerja, ki je svoj pečat v zgodovini slovenske, jugoslovanske in svetovne fotografije pustil s tremi cikli: s *Portreti s ptujskih ulic* (1971), *Haložani* (1974) in *Kolinami* (1982), svoj fotografski svet pa je pozneje nadgradil še z *Dvorišči* (2008) ter s *Tovarniško fotografijo* (1965–2007). Na razstavi je Kerbler razstavil fotografije iz celotnega opusa, ki seveda še zdaleč niso zaključena celota, saj nas avtor znova in znova preseneča s svežimi deli, ki sodijo bodisi v to ali ono vsebinsko ali formalno celoto. Umetnostni zgodovinar Iztok Premrov, kustos razstave, razmišlja:

Če jih gledamo s stališča raznolikosti, potem lahko izluščimo dve temeljni razpoznavni prvini – prva izhaja iz

ljudi, njihovih portretnih likov in žanrskih prizorov, druga pa iz arhitekturnih oziroma urbanih ambientov našega najstarejšega mesta, Ptuja, v katerem Kerbler ves čas biva in deluje.

Glede na to, da so bile Kerblerjeve fotografije v *Glasniku SED* predstavljene kar dvakrat (Jazbec 2011; Jazbec 2012), sledi le prelet posameznih ciklov. Portreti s ptujskih ulic so spontani zapisi o ljudeh, ki jih je Kerbler ujel na ulicah. Ptuj je znan po svojih sejmi, in prav na in ob njih je fotograf našel veliko priložnosti ujeti obraze zanimivih ljudi in jih ovekovečiti. Očarljiva je spontanost teh podob, preprostost, nenarejenost, pristnost in nevsiljivost. Zdi se, da so ti zapisi nekaj najbolj naravnega, nekaj, kar niti najmanj ne moti portretiranca, avtorju pa daje ustvarjalen polet. Na obrazih in v očeh išče vedno nove pripovedi, kar ne zadovolji le avtorja, ampak tudi gledalce. Zanimivo, da Kerbler sam najpogosteje uporablja izraza slikati in slika – za vse, kar je ustvaril kot fotograf. Nekakšno logično nadaljevanje odkrivanja

* Sandra Jazbec, univ. dipl. etnol. in kult. antrop., doktorska študentka na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, 1000 Ljubljana, Medvedova 12, E-naslov: sandranthropologinja@gmail.com

Obiranje.
Foto: Stojan Kerbler, Haloze, 1973 (hrani avtor)

Portret delavca.
Foto: Stojan Kerbler, Kidričevo, 1966 (hrani avtor)

Stojan Kerbler, Joco Žnidaršič in Tihomir Pinter.
Foto: Borut Sluga, Ljubljana, 5. 2. 2013

Nagovor Iztoka Premrova v živahnem vzdušju.
Foto: Borut Sluga, Ljubljana, 5. 2. 2013

Svata.
Foto: Stojan Kerbler, Haloze, 1973 (hrani avtor)

Borut Sluga, Sandra Jazbec, Stojan Kerbler, Vida Vidovič (Kerblerjeva vnukinja) in Tilen Lebar.
Foto: Mimoidoči, Ljubljana, 5. 2. 2013

podob ljudi v njihovem vsakdanjem okolju prinaša tudi naslednji Kerblerjev cikel, *Haložani*. Skupaj z avtorjem vstopimo v živo kmečko življenje, med vsakdanje dogodke in dnevne postaje vsakdanjih ljudi od otroštva do smrti. Kerbler nas ponovno osvoji s svojo pronicljivo iskateljsko dušo, s tem, kako na najbolj naraven način stopi v stik s portretiranci in jih upodablja take, kakršni pač so. S ciklom *Koline* se je fotograf še bolj približal domačnosti podeželskih ljudi in njihovim navadam. Največja vrednost teh fotografij je bila gotovo odkrivanje minljivosti sveta. In na to je avtor še zlasti ponosen, saj je s svojimi fotografskimi zapisi ohranil vrsto že pozabljenih prizorov iz kmečkega življenja in jih tako ohranil v svoji fotografski galeriji. Seveda pa jih je nadgradil s svojo izrazno kakovostjo. Ko se je vrnil k nekdanjim temam iz tovarniškega življenja, je tovarni, ki mu je vse življenje dajala kruh, pripravil svojevrsten, likovno dovršen poklon. S ciklom *Dvorišča* pa je Kerbler stopil najdlje od vseh svojih, do takrat ustaljenih značilnosti svoje fotografske govoriče, zavezane človeškemu likom. Namenoma se je odločil za drugačno tematiko in drugačna izrazna sredstva. Praznim dvoriščem je »dal možnost«, da nam povedo svoje zgodbe. In v teh skritih kotičkih temnih mestnih predelov je, tako kot prej pri ljudeh, spet našel znamenja neke preteklosti in izgubljenega časa.

»Kerbler je iz raznolikosti sveta, v katerem je iskal svoj fotografski navdih, znal izluščiti vse tisto, s čimer se je lahko kot avtor poistovetil, in to daje njegovemu fotografskemu izrazu in slogu jasno ter izrazito razpoznavnost,« še dodaja Premrov. Tega v začetku osemdesetih let 20. stoletja ni spregledal niti beograjski kritik Dragoljub Tošić, rekoč, da Kerbler v množici jugoslovanških fotografov premore največ informacij o svetovni fotografiji, hkrati pa je kot dovolj močna avtorska osebnost ostal najbolj

svoj fotograf. In to potrpežljiva avtorska osebnost, kajti potrpežljivost je sprva pomembna zaradi svetlobe (mojster je vedno delal z naravno svetlobo, op. a.); slikar si jo lahko nariše, fotograf jo mora pričakati ... In res, na trenutke se zdi Kerbler slovenski Rembrandt, ki do potankosti obvlada igro sence in svetlobe, ki se naklonjeno spogledujeta z njegovim pronicljivim fotografskim očesom. Potrpežljivost je za fotografa ključnega pomena tudi zato, ker ga do vrhunskih rezultatov pripelje le dolgotrajno vztrajanje pri isti temi. »Tako se zbirka kvalitetno nadgrajuje; počasi, ampak zelo sigurno,« pojasni. Sam je za svojo markantno »zbirko« potreboval resnično življenje in pristne ljudi, do katerih je vselej ostal pošten in odkrit. Ob tem se spomnim na Winckelmanovo razmišljanje o »tihih veličini in plemeniti preprostosti« – ko umetnik doseže to, je res vreden našega največjega spoštovanja. Tega je, kakopak, vredna tudi njegova fotografija, ves čas dosledno črno-bela.

Avtor, ki ima samega sebe za »fotografa na domačem dvorišču«, je s pomočjo več kot pol stoletja trajajoče fotografske zgodbe sledil predvsem dvema vodiloma: fotografiral je »tisto, kar danes je, jutri pa več ne bo« (»jutri« je naša sedanost, op. a.), predvsem pa je v objektiv fotoaparata lovil »življenje, tako kot je«. Da je bilo to v preteklosti haloški skromnosti navkljub tudi srečno, bo dokazal v ljubljanski Mestni galeriji na naslednji skupinski razstavi, ki si jo bomo v teh nemirnih časih zapomnili že po pomenljivem naslovu: Sreča.

Literatura

JAZBEC, Sandra: Mnogovrstnost pogledov na fotografijo Stojana Kerblerja. Glasnik SED 51/3,4, 2011, 33–39.

JAZBEC, Sandra: Fotografija Stojana Kerblerja v etnološkem kontekstu. Glasnik SED, 52/1,2,3,4, 2012, 191.